Διάλεξη 19 - Δομές

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Εισαγωγή στον Προγραμματισμό

Θανάσης Αυγερινός

Ανακοινώσεις / Διευκρινήσεις

- Δεν θα κρατήσω ώρες γραφείου σήμερα
- Διευκρινήσεις σε ασκήσεις (flawless, coop)

Την προηγούμενη φορά

- Αλγόριθμοι Ταξινόμησης (Sorting Algorithms)
- Παραδείγματα

Σήμερα

- Δέσμευση 2D πίνακα
- Δομές

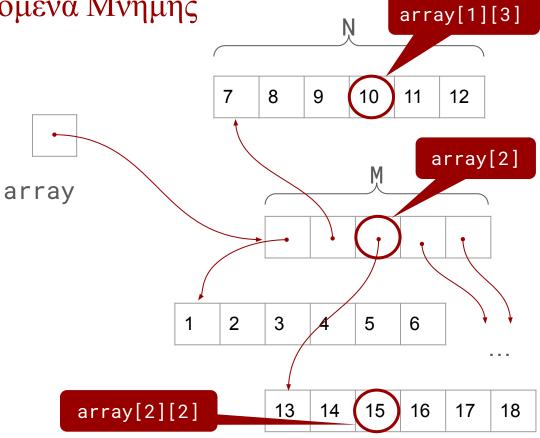

Θέλω να δημιουργήσω έναν δισδιάστατο πίνακα ακεραίων ΜχΝ δυναμικά. Πως;

```
int ** array = malloc(M * sizeof(int*));
if (!array) {
   perror("array allocation");
    exit(1);
for(int i = 0 ; i < M ; i++) {</pre>
    array[i] = malloc(N * sizeof(int));
    if (!array[i]) {
        perror("array[i] failed");
        exit(1);
```

```
Έστω Μ = 5, Ν = 6 - Περιεχόμενα Μνήμης
```

```
int ** array = malloc(M * sizeof(int*));
if (!array) {
    perror("array allocation");
    exit(1);
for(int i = 0 ; i < M ; i++) {</pre>
    array[i] = malloc(N * sizeof(int));
    if (!array[i]) {
        perror("array[i] failed");
        exit(1);
```


Θέλω να αποδεσμεύσω την μνήμη από έναν δισδιάστατο πίνακα ακεραίων ΜχΝ δυναμικά. Πως;

```
int ** array = malloc(M * sizeof(int*));
for(int i = 0 ; i < M ; i++) {</pre>
 free(array[i]);
                                          Αποδεσμεύουμε πρώτα
                                         τους υποπίνακες και μετά
free(array);
                                           τον πίνακα δεικτών
```

Εισαγωγή στις Δομές

Μέχρι στιγμής είδαμε βασικούς τύπους

int, double, char, δείκτες, πίνακες

όμως τα δεδομένα μπορεί να είναι πιο δομημένα/περίπλοκα από έναν πίνακα ακεραίων. Τι κάνουμε για αυτά;

Δομή (Struct)

Δομή (struct) (ή αλλιώς εγγραφή / record) στην C λέγεται μια συλλογή πεδίων που συνήθως χρησιμοποιούνται για την ομαδοποίηση πληροφορίας που περιγράφει μια λογική οντότητα.

Για παράδειγμα, έστω ότι θες να γράψεις ένα πρόγραμμα διαχείρισης μιας λίστας φοιτητών. Θα χρειαστείς μεταβλητές για τα ακόλουθα:

Δήλωση Δομής (Struct Declaration)

Η δήλωση δομής επιτρέπει να δημιουργούμε τους δικούς μας (user-defined) τύπους μεταβλητών που μπορούν να έχουν μια συλλογή από τα πεδία που επιθυμούμε.

struct óvoµa { Το όνομα (ή αλλιώς ετικέτα / tag) της δομής μας επιτρέπει τύπος1 πεδίο1; να αναφερόμαστε σε αυτήν To keyword struct τύπος2 πεδίο2; υποδηλώνει ότι ορίζουμε τύπος3 πεδίο3; μια δομή Τα πεδία / fields της δομής περιέχουν ορισμούς τύπων που αποτελούν την δομή

Δήλωση Τύπου Δομής (Struct Type Declaration)

Η δήλωση δομής επιτρέπει να δημιουργούμε τους δικούς μας (user-defined) τύπους μεταβλητών που μπορούν να έχουν μια συλλογή από τα πεδία που επιθυμούμε.

To keyword struct υποδηλώνει ότι ορίζουμε μια δομή

```
struct student {
  char first_name[128];
  char last_name[128];
  unsigned int year;
  double grade;
};
```

Το όνομα (ή αλλιώς ετικέτα / tag) της δομής μας επιτρέπει να αναφερόμαστε σε αυτήν

Τα πεδία / fields της δομής περιέχουν ορισμούς τύπων που αποτελούν την δομή

Δήλωση Μεταβλητής Τύπου Δομής

Δηλώνουμε μια μεταβλητή με τύπο δομής ως εξής:

```
struct όνομα_δομής όνομα_μεταβλητής;
```

```
Tια παράδειγμα:

struct student st1, st2;

struct student *student_ptr;

struct student student_array[100];

Πίνακας με 100 δομές τύπου struct student
```

Προσπέλαση Πεδίων Δομής (Struct Field Access)

Για να προσπελάσουμε το πεδίο μιας δομής χρησιμοποιούμε την σύνταξη:

όνομα_μεταβλητής_τύπου_δομής.όνομα_πεδίου

Για παράδειγμα:

Αναφέρεται στο ακέραιο πεδίο year της δομής student που αντιστοιχεί στην μεταβλητή st1

Το πεδίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί όπως μια μεταβλητή στην C

Ανάθεση και Χρήση Πεδίων (Field Assignment and Usage)

```
int main() {
                                                             Τι τυπώνει αυτό το πρόγραμμα;
 struct student st1;
 st1.vear = 1:
 st1.grade = 7.54:
 strncpy(st1.first_name, "Thanos", sizeof(st1.first_name) - 1);
 st1.first_name[sizeof(st1.first_name) - 1] = '\0';
 strncpy(st1.last_name, "Barbounis", sizeof(st1.last_name) - 1);
 st1.last_name[sizeof(st1.last_name) - 1] = '\0';
 printf("%s %s: %lf [%u year]\n", st1.first_name, st1.last_name, st1.grade, st1.year);
 return 0;
```

Ανάθεση και Χρήση Πεδίων (Field Assignment and Usage)

```
int main() {
                                                           Τι τυπώνει αυτό το πρόγραμμα;
 struct student st1;
 st1.year = 1;
                                                                                Ανάθεση τιμών στα πεδία
 st1.grade = 7.54;
                                                                                της δομής (integer, double,
 strncpy(st1.first_name, "Thanos", sizeof(st1.first_name) - 1);_
                                                                                       char[128])
 st1.first_name[sizeof(st1.first_name) - 1] = '\0';
 strncpy(st1.last_name, "Barbounis", sizeof(st1.last_name) - 1);
 st1.last_name[sizeof(st1.last_name) - 1] = '\0';
 printf("%s %s: %lf [%u year]\n", st1.first_name, st1.last_name, st1.grade, st1.year);
 return 0;
                                                        $ ./struct
                    Τύπωμα των τιμών των
                                                        Thanos Barbounis: 7.540000 [1 year]
                      πεδίων της δομής
```

Αρχικοποίηση Δομής (Struct Initialization)

Χρησιμοποιώντας σύνταξη παρόμοια με την αρχικοποίηση πινάκων μπορούμε να αρχικοποιήσουμε δομές:

```
struct student st1;
 struct student st1 = {
    "Thanos",
    "Barbounis",
    1,
    7.54
  };
 printf("%s %s: %lf [%u year]\n", st1.first_name, st1.last_name, st1.grade,
st1.year);
```

Αρχικοποίηση Δομής (Struct Initialization)

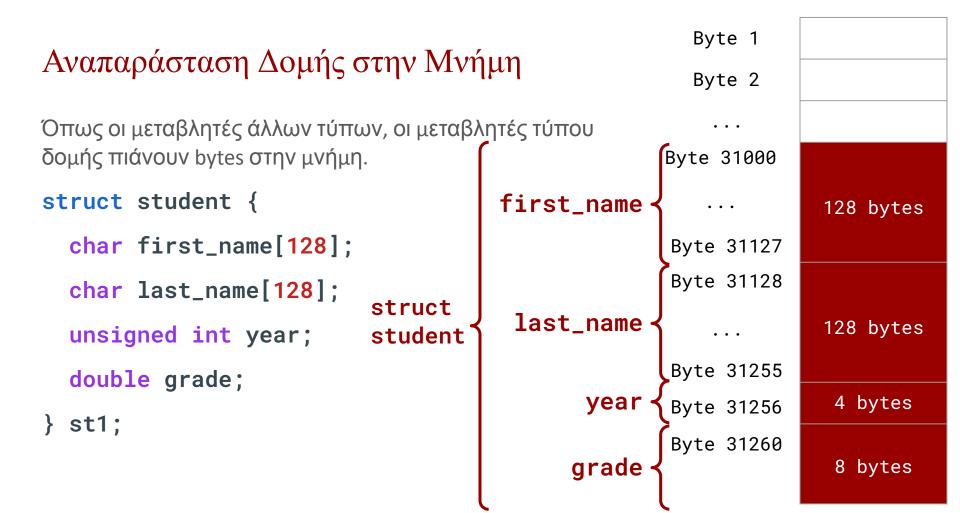
Χρησιμοποιώντας σύνταξη παρόμοια με την αρχικοποίηση πινάκων μπορούμε να αρχικοποιήσουμε δομές:

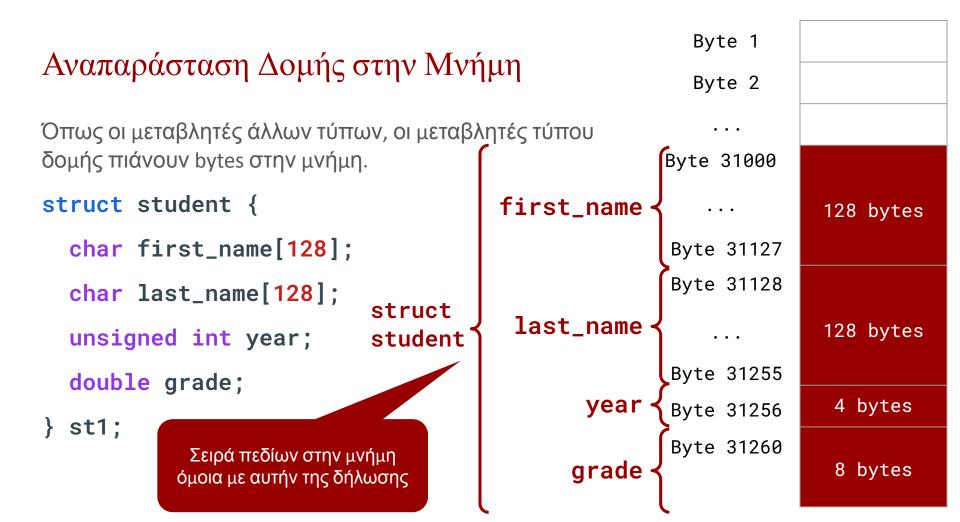
```
struct student st1;
 struct student st1 = { Ίδια σειρά με την struct student {
                         δήλωση της δομής
    "Thanos",
                                            char first_name[128];
    "Barbounis", 🛊
                                   char last_name[128];
    1,
                           unsigned int year;
    7.54
                                           double grade;
 };
 printf("%s %s: %lf [%u year]\n", st1.first_name, st1.last_name, st1.grade,
st1.year);
                                          $ ./struct
                                          Thanos Barbounis: 7.540000 [1 year]
```

Αρχικοποίηση Δομής (Struct Initialization)

Χρησιμοποιώντας σύνταξη παρόμοια με την αρχικοποίηση πινάκων μπορούμε να αρχικοποιήσουμε δομές:

```
struct student st1;
 struct student st1 = {
    "Thanos",
    "Barbounis",
                                        Αν παραλείψουμε μια τιμή αρχικοποιείται στο 0
  };
 printf("%s %s: %lf [%u year]\n", st1.first_name, st1.last_name, st1.grade,
st1.year);
            $ ./struct
            Thanos Barbounis: 0.000000 [1 year]
```


Byte 1 Αναπαράσταση Δομής στην Μνήμη Byte 2 Όπως οι μεταβλητές άλλων τύπων, οι μεταβλητές τύπου δομής πιάνουν bytes στην μνήμη. Byte 31000 struct student st1 = { first_name "Thanos" "Thanos", Byte 31127 Byte 31128 "Barbounis", last_name st1 "Barbounis" Byte 31255 7.54 7.54

Μέγεθος Δομής στην Μνήμη

Όπως οι μεταβλητές άλλων τύπων, οι μεταβλητές τύπου

δομής πιάνουν bytes στην μνήμη.

Τι θα τυπώσει το ακόλουθο:

printf("%zu\n",

sizeof(struct student));

Byte 1

Byte 2

Byte 31000

last_name

first_name

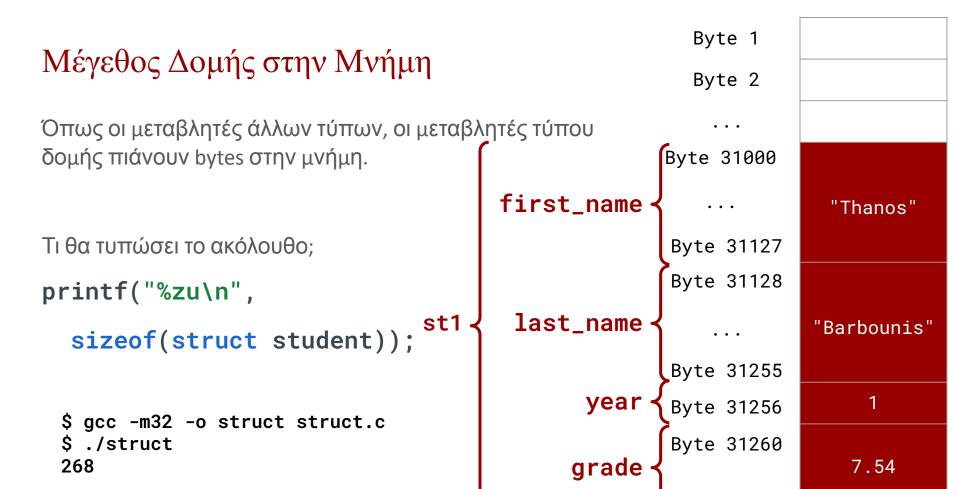
Byte 31128

Byte 31255

7.54

"Thanos"

"Barbounis"


```
#include <stdio.h>
                               Τι θα τυπώσει αυτό το πρόγραμμα;
int main() {
 struct pixel_tag {
     char red;
     char green;
     char blue;
     int alpha;
  } pixel = {0xFF, 0xFF, 0xFF, 42};
 printf("%zu\n", sizeof(pixel));
 return 0;
```

```
#include <stdio.h>
                             Τι θα τυπώσει αυτό το πρόγραμμα;
int main() {
 struct pixel_tag {
                                   $ gcc -m32 -o struct2 struct2.c
     char red;
                                     ./struct2
     char green;
     char blue;
                                          555
     int alpha;
 } pixel = {0xFF, 0xFF, 0xFF, 42};
 printf("%zu\n", sizeof(pixel));
 return 0;
```

Μόνο 7 από τα 8 bytes χρησιμοποιούνται

```
#include <stdio.h>
                              Τι θα τυπώσει αυτό το πρόγραμμα;
int main() {
                                                                                             0xFF
                                                                                  red
 struct pixel_tag {
                                   $ qcc -m32 -o struct2 struct2.c
                                                                                             0xFF
                                                                                green
     char red;
                                      ./struct2
                                                                                blue
                                                                                             0xFF
     char green;
     char blue:
                                                                                            (κενό)
                                                                            padding
     int alpha;
 } pixel = {0xFF, 0xFF, 0xFF, 42};
 printf("%zu\n", sizeof(pixel));
                                                                               alpha
                                                                                              42
 return 0;
                    Ο μεταγλωττιστής μπορεί να αποφασίσει να προσθέσει
                    padding ("κενά") που δεν χρησιμοποιείται προκειμένου οι
                 διευθύνσεις των πεδίων να είναι πολλαπλάσιο του 4 (ή του 8 /
                     sizeof(void*)) για λόγους απόδοσης (memory alignment)
```

```
#include <stdio.h>
                             Τι θα τυπώσει αυτό το πρόγραμμα;
int main() {
  struct pixel_tag {
    char red; int alpha;
    char green; int beta;
    char blue; int gamma;
  } pixel;
  printf("%zu\n", sizeof(pixel));
  return 0;
```

```
#include <stdio.h>
                             Τι θα τυπώσει αυτό το πρόγραμμα;
int main() {
                                $ gcc -m32 -o struct3 struct3.c
 struct pixel_tag {
                                $ ./struct3
    char red; int alpha;
                                24
    char green; int beta;
    char blue; int gamma;
 } pixel;
 printf("%zu\n", sizeof(pixel));
  return 0;
```

```
#include <stdio.h>
int main() {
  struct pixel_tag {
     char red; int alpha;
     char green; int beta;
     char blue; int gamma;
  } pixel;
  printf("%zu\n", sizeof(pixel));
  return 0;
```

```
Τι θα τυπώσει αυτό το πρόγραμμα;
```

```
$ gcc -m32 -o struct3 struct3.c
$ ./struct3
24
```

Μόνο 15 από τα 24 bytes χρησιμοποιούνται

red

padding (κενό)

alpha

green

padding (κενό)

• • •

Συνοψίζοντας

Ποιο είναι το μέγεθος του struct student;

Ότι επιστρέψει το sizeof(struct student)

Ανάθεση με Δομές

Για να αντιγραφούν τα περιεχόμενα μιας δομής σε μια άλλη, χρησιμοποιούμε τον τελεστή ανάθεσης:

```
#include <stdio.h>
struct point { int x; int y; };
int main() {
  struct point pt1 = { 3, 4 };
  struct point pt2;
  printf("%d %d\n", pt2.x, pt2.y);
  pt2 = pt1;
  printf("%d %d\n", pt2.x, pt2.y);
  return 0;
```

Τι θα τυπώσει αυτό το πρόγραμμα;

Ανάθεση με Δομές

Για να αντιγραφούν τα περιεχόμενα μιας δομής σε μια άλλη, χρησιμοποιούμε τον τελεστή ανάθεσης:

```
#include <stdio.h>
struct point { int x; int y; };
int main() {
  struct point pt1 = { 3, 4 };
  struct point pt2;
  printf("%d %d\n", pt2.x, pt2.y);
  pt2 = pt1:
  printf("%d %d\n", pt2.x, pt2.y);
  return 0;
```

Τι θα τυπώσει αυτό το πρόγραμμα;

\$ ./copy -29387249 0 3 4

Δεν έχει αρχικοποιηθεί οπότε θα τυπώσει ότι υπήρχε στην μνήμη

Όλα τα περιεχόμενα του pt1 αντιγράφηκαν στο pt2 με την ανάθεση

Ανάθεση με Δομές

Για να αντιγραφούν τα περιεχόμενα μιας δομής σε μια άλλη, πρέπει να ακριβώς το ίδιο όνομα τύπου:

```
#include <stdio.h>
struct point1 { int x; int y; };
struct point2 { int x; int y; };
int main() {
  struct point1 pt1 = { 3, 4 };
  struct point2 pt2;
  pt2 = pt1:
  printf("%d %d\n", pt2.x, pt2.y);
  return 0;
```

Σύγκριση με δομές

```
Μπορώ να συγκρίνω δομές με τελεστές σύγκρισης;
```

```
της δομής ένα-ένα
  struct point pt1 = { 3, 4 };
  struct point pt2;
  pt2 = pt1;
  if (pt1 == pt2) printf("impossible\n");
$ gcc -o copy copy.c
copy.c: In function 'main':
copy.c:13:11: error: invalid operands to binary == (have 'struct point' and
'struct point')
  13 | if (pt1 == pt2) printf("impossible\n");
```

ΟΧΙ, πρέπει να συγκρίνω τα πεδία

Το προσδιοριστικό typedef

Το προσδιοριστικό **typedef** (type definition) χρησιμοποιείται για τον ορισμό συνωνύμων για τύπους. Χρησιμοποιούμε την σύνταξη:

typedef υπάρχον_τύπος νέος_τύπος;

Μετά από αυτόν τον ορισμό οι δύο τύποι είναι συνώνυμοι. Για παράδειγμα:

typedef unsigned int myuint;

Με αυτόν τον ορισμό οι ακόλουθες δηλώσεις μεταβλητών είναι ισοδύναμες:

unsigned int x; ← myuint x;

Πίνακες και typedef

Έστω ότι θέλουμε να ορίσουμε έναν δικό μας τύπο page που αντιστοιχεί σε έναν πίνακα 1024 ακεραίων, μπορούμε να ορίσουμε:

```
typedef int page[1024];
```

Με αυτόν τον ορισμό μπορούμε να δηλώσουμε έναν πίνακα ως εξής:

```
page mypage;
```

```
printf("%zu\n", sizeof(mypage));
...
$ ./page
4096
```

Structs και typedef

```
Μπορούμε να δημιουργήσουμε μια συντομογραφία Student για τον τύπο struct student ως εξής:
#include <stdio.h>
typedef struct student {
  char first_name[128]; char last_name[128];
  int year; double grade;
                                                      Ορισμός τύπου Student που αντιστοιχεί
} Student;
                                                                  στο struct student
int main() {
  Student st1 = {"Thanos", "Barbounis", 1, 7.54};
  printf("%s %s: %lf [%u year]\n", st1.first_name, st1.last_name, st1.grade, st1.year);
  return 0;
```

Structs και typedef

```
Μπορούμε να δημιουργήσουμε μια συντομογραφία student για τον τύπο struct student ως εξής:
#include <stdio.h>
typedef struct student {
  char first_name[128]; char last_name[128];
  int year; double grade;
                                                      Ορισμός τύπου student που αντιστοιχεί
} student;
                                                                  στο struct student
int main() {
  student st1 = {"Thanos", "Barbounis", 1, 7.54};
  printf("%s %s: %lf [%u year]\n", st1.first_name, st1.last_name, st1.grade, st1.year);
  return 0;
```

Structs και typedef

Μπορούμε να δημιουργήσουμε μια συντομογραφία student για τον ανώνυμο τύπο struct ως εξής:

```
#include <stdio.h>
                                                        Η ετικέτα του struct μπορεί να παραληφθεί
typedef struct {
 char first_name[128]; char last_name[128];
 int year; double grade;
} student;
int main() {
 student st1 = {"Thanos", "Barbounis", 1, 7.54};
 printf("%s %s: %lf [%u year]\n", st1.first_name, st1.last_name, st1.grade, st1.year);
 return 0;
```

Εμφωλευμένες/Ένθετες Δομές (Nested Structs)

Μια δομή μπορεί να περιέχει μία ή περισσότερες δομές, οι οποίες ονομάζονται εμφωλευμένες/ένθετες δομές (nested structs). Γενική μορφή:

```
struct όνομα1 {
  . . .
                                      Η δομή όνομα1 είναι εμφωλευμένη στην
struct όνομα2 {
                                                  δομή όνομα2
  . . .
  struct όνομα1 πεδίο3;
  . . .
```

Εμφωλευμένες Δομές (Nested Structs)

```
#include <stdio.h>
struct date {
 int day;
 int month;
 int year;
};
struct product {
 char * name;
 double price;
 struct date created:
 struct date updated;
};
```

```
int main() {
    struct product prod = {"eclass", 3.14, {1, 1, 2021}, {11, 12, 2022}};
    printf("%zu\n", sizeof(prod));
    return 0;
}
$ ./nested
40
```

Η δομή date είναι εμφωλευμένη μέσα στην δομή product και χρησιμοποιείται από δύο πεδία

Εμφωλευμένα Πεδία Δομών (Nested Struct Fields)

```
#include <stdio.h>
                                             int main() {
struct date {
                                               struct product prod = {"eclass", 3.14, {1, 1, 2021}, {11, 12, 2022}};
 int day;
                                               prod.updated.year = 2023;
 int month;
                                               printf("%s [eu: %.21f] [created: %d/%d/%d] [updated: %d/%d/%d]\n",
                    Χρησιμοποιούμε
 int year;
                      .`όσες φορές
                                                    prod.name, prod.price,
};
                    χρειαστεί για να
                                                    prod.created.day, prod.created.month, prod.created.year,
                   αναφερθούμε στο
struct product {
                                                    prod.updated.day, prod.updated.month, prod.updated.year);
                  πεδίο που θέλουμε
 char * name;
                                               return 0;
 double price;
 struct date created:
 struct date updated;
                              ./nested2
};
                           eclass [eu: 3.14] [created: 1/1/2021] [updated: 11/12/2023]
```

Εμφωλευμένα Πεδία Δομών (Nested Struct Fields)

```
#include <stdio.h>
                                              int main() {
typedef struct {
                                                Product prod = {"eclass", 3.14, {1, 1, 2021}, {11, 12, 2022}};
 int day;
                                                prod.updated.year = 2023;
 int month;
                                                printf("%s [eu: %.21f] [created: %d/%d/%d] [updated: %d/%d/%d]\n",
 int year;
                                                     prod.name, prod.price,
} Date;
                                                     prod.created.day, prod.created.month, prod.created.year,
typedef struct {
                                                     prod.updated.day, prod.updated.month, prod.updated.year);
 char * name;
                                                return 0;
 double price:
 Date created:
 Date updated;
                               ./nested3
} Product;
                            eclass [eu: 3.14] [created: 1/1/2021] [updated: 11/12/2023]
```

Δείκτες σε Δομές

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
typedef struct { int day; int month; int year; } Date;
int main() {
 Date d1 = \{1, 10, 2023\};
 Date * d2 = &d1;
  (*d2).day = 2;
 Date * d3 = malloc(sizeof(Date));
 *d3 = *d2:
  (*d3).month = 12; (*d3).day = 11;
 printf("Diff: %d/%d/\mud \n", (*d3).day - d1.day, (*d3).month - d1.month, (*d3).year - d1.year);
 return 0;
```

Οι δείκτες μπορούν να συνδυαστούν με δομές όπως όλοι οι άλλοι τύποι. Τι θα τυπώσει το διπλανό πρόγραμμα;

Δείκτες σε Δομές

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
typedef struct { int day; int month; int year; } Date;
                                                                $ ./date
int main() {
                                                                Diff: 9/2/0
 Date d1 = \{1, 10, 2023\};
 Date * d2 = &d1;
  (*d2).day = 2;
 Date * d3 = malloc(sizeof(Date));
 *d3 = *d2:
  (*d3).month = 12; (*d3).day = 11;
 printf("Diff: %d/%d/%d\n", (*d3).day - d1.day, (*d3).month - d1.month, (*d3).year - d1.year);
 return 0;
```

Οι δείκτες μπορούν να συνδυαστούν με δομές όπως όλοι οι άλλοι τύποι. Τι θα τυπώσει το διπλανό πρόγραμμα;

Συντόμευση: Προσπέλαση Πεδίων Δομής μέσω Δείκτη (Arrow Operator)

Για να προσπελάσουμε το πεδίο μιας δομής, όταν έχουμε έναν δείκτη στην δομή χρησιμοποιούμε:

όνομα_μεταβλητής_τύπου_δείκτη_σε_δομή->όνομα_πεδίου

Για παράδειγμα:

```
student * st1;
...
st1->year
```

Αντί να γράφουμε (*st1).year μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε την σύνταξη st1->year.Οι δύο εκφράσεις (*ptr).field και ptr ->field είναι ισοδύναμες

Δείκτες σε Δομές με χρήση ->

```
#include <stdio.h>
#include <stdlib.h>
typedef struct { int day; int month; int year; } Date;
                                                                  $ ./dateptr
int main() {
                                                                  Diff: 9/2/0
 Date d1 = \{1, 10, 2023\};
 Date * d2 = &d1;
 d2 \rightarrow day = 2:
 Date * d3 = malloc(sizeof(Date));
  *d3 = *d2:
 d3->month = 12; d3->day = 11;
 printf("Diff: %d/%d/%d\n", d3->day - d1.day, d3->month - d1.month, d3->year - d1.year);
 return 0;
```

Χρησιμοποιώντας -> γράφουμε έναν χαρακτήρα λιγότερο :) και υποδεικνύουμε στον αναγνώστη ότι η μεταβλητή είναι δείκτης

Για την επόμενη φορά

Από τις διαφάνειες του κ. Σταματόπουλου καλύψαμε τις σελίδες 109-119, 126

- <u>struct</u> και <u>C structures</u> και άλλα <u>initializations</u>
- typedef
- Padding Kαι alignment
- Η δομή <u>FILE</u> (λέγαμε είναι ~216 bytes, μπορείτε να δείτε τι περιέχει)
- Arrow operator

Keep Coding;)

Ευχαριστώ και καλή μέρα εύχομαι!